

BARN SKA FÅ TA PLATS I STADEN

10 förslag för mer barnvänliga städer

Hur städer och samhällen utformas påverkar barn och unga. Lek, sport och att växa upp tar plats. Regeringen investerar i barns egna platser och ytor och har bland annat infört stöd för att rusta upp utemiljöer och skolgårdar.

Men barn och unga berörs inte bara av särskilda barn- och ungdomsverksamheter, utan minst lika mycket av beslut gällande exempelvis stadsplanering, bostadsområden, trafik och miljö.

Miljöpartiet presenterar idag 10 förslag för att öka barns frihet att röra sig i sin närmiljö. Bostadsbyggandet är nu uppe på den högsta nivån sedan miljonprogrammets dagar. Det innebär att det är en särskilt viktig tid att lyfta hur vi bygger för moderna, trygga, barnvänliga städer.

Barn ska kunna cykla till skolan och träningen

Andelen barn i åldrarna 7-14 år som cyklar en genomsnittlig dag har minskat från 24 procent i mitten av 1990-talet till 15 procent 2014. För att fler barn och unga ska ha frihet att röra sig själv och kunna cykla oftare behöver det finnas bra cykelinfrastruktur och vara enkelt och tryggt att ta sig fram på cykel.

Sju av tio barn och unga mellan 10-16 år blir skjutsade regelbundet till sin idrottsträning. 40 procent blir skjutsade varje gång.¹ Det finns flera skäl till att barn blir skjutsade till skola eller träning med bil – ibland är skjutsen det mest praktiska, ibland kräver avståndet det. Men ett vanligt skäl för många familjer är att man upplever trafiken som farlig. En stor anledning till detta är att det saknas gång- och cykelbanor och kollektivtrafik. En fjärdedel av föräldrarna uppger detta i en undersökning genomförd av EU-initiativet Trafikantveckan.

Miljöpartiet har i regering gjort ett flertal investeringar för ökad cykling. Stadsmiljöavtalen för förbättrad kollektivtrafik i hela landet som infördes 2015 har nyligen höjts till en miljard årligen och utvidgats till att även innefatta investeringar i cykelinfrastruktur. Nystarten för nollvisionen innefattar ett fokus på att öka säkerheten för oskyddade trafikanter som barn som rör sig själva i staden. Regeringen har även gett Trafikverket att fördela medel till ideella organisationer för informations- och utbildningsinsatser som främjar ökad och säker cykling, särskilt riktat vissa grupper såsom barn och unga.

Nya förslag från Miljöpartiet:

1. Nationellt mål för cykling för barn och unga: Alla 12-åringar ska känna sig trygga att cykla till skolan

Barn ska vara trygga att cykla till skolan eller träningen när de är mogna att själva cykla i trafiken. Miljöpartiet vill därför sätta upp ett nytt nationellt mål: Alla 12-åringar ska känna sig trygga att cykla till skolan. Samtidigt vill Miljöpartiet att andelen transporter med cykel i stadsmiljö ska fördubblas till år 2025. För att möjliggöra det krävs en fortsatt prioritering cykeln som transportmedel och på att bygga säkra cykelvägar till skola och träningsanläggningar genom bland annat stadsmiljöavtalen.

¹ <http://www.sll.se/Global/Verksamhet/Kollektivtrafik/Omvärldsanalyser%20och%20resenärsundersökningar/Trend-%20och%20temarapporter/rapport-barn.pdf>

2. Kunskapscenter för cykling och kommunala planer för att nå målet

Som en del i att nå målet om att alla 12-åringar ska känna sig trygga att cykla till skolan vill Miljöpartiet inrätta ett nationellt kunskapscenter för forskning och utbildning om cykling. Varje kommun bör ha en plan för att uppnå målet, som bland annat kan innehålla cykelskolor för barn och åtgärder för att barn i ekonomiskt utsatta situationer ska kunna få tillgång till en cykel.

I vilken familj du är född ska inte avgöra om du ges möjlighet att cykla. Inspiration till hur kommuner kan arbeta för att främja cykeln finns över hela landet, i exempelvis Vänersborg har kommunen köpt in 25 cyklar som kan lånas på torget och som sköts och underhålls av Arbetsmarknadsavdelningen och i Haninge finns idag cykelpool där man kan få låna en cykel på bibliotekskortet.

3. Skattefria cykelförmåner

Barn känner sig trygga att cykla om föräldrarna cyklar. Miljöpartiet vill förändra lagstiftningen för att stimulera till ökad cykelpendling. Arbetsgivare ska kunna tillhandahålla cyklar till sina anställda skattefritt. Miljöpartiet vill även att anställda ska kunna använda sitt friskvårdsbidrag för att hyra eller köpa cykel. I Köpenhamn där man länge investerat i cykelfrämjande åtgärder är man redan nära sitt mål om att hälften av all arbetspendling ska ske med cykel.

Barn ska vara trygga när de rör sig i staden

Barns rörelsefrihet har minskat de senaste decennierna. I dag får barn i betydligt lägre utsträckning än tidigare gå över gatan ensamma, gå till lekplatsen eller fotbollsplanen själva, eller åka buss på egen hand. Hindren för barns rörelsefrihet beror till stor del på samhällsplaneringen och det är också genom en målinriktad samhällsplanering som säkra och trygga utomhusmiljöer kan skapas, miljöer som stödjer barns intressen och vardagsaktiviteter och uppmuntrar till rörelse.²

² <https://www.msb.se/RibData/Filer/pdf/26005.pdf>

Barn och unga med en aktiv fritid och aktiviteter efter skoltid är helt beroende av gång, cykel och kollektivtrafik och att kunna transportera sig tryggt. Men enligt Rädda barnens undersökning Ung röst känner sig idag var tredje ung tjej – och var fjärde ung person totalt – otrygg när de färdas i kollektivtrafiken på kvällstid. Bland annat nämner barnen ofta dålig belysning, ödsliga perronger/hållplatser och obehagliga personer i kollektivtrafiken som orsaker.³

FN:s Agenda 2030 mål 11 handlar om hållbar stadsutveckling och summeras i att ”Gör städer och boplatser inkluderande, säkra, flexibla och hållbara”. Och i många städer i Sverige och övriga världen pågår just en utveckling mot mer hållbara städer, där bilen fortfarande har en plats – men där andra transportmedel och ytor för gång och cykel samtidigt prioriteras upp. Städer finns för att människor vill mötas.

I fler och fler städer – exempelvis Stockholm och Paris – har idag mindre än hälften av alla familjer tillgång till bil. I flerfamiljsområden med sociala utmaningar är bilinnehavet mycket lågt. Stadens ytor behöver vara anpassade till hur livet för barnfamiljer i staden idag ser ut och för alla typer av familjer. I Boverkets vägledning ”Gör plats för barn och unga” beskrivs att ”Ett stadsbyggande för att främja barns och ungas rörelsefrihet och tillgång till attraktiva och trygga platser i det offentliga rummet är i linje med samhällets åtagande gentemot Barnkonventionen. Detta handlar om att säkerställa och utveckla miljöer i tätorten och staden som barn och unga finner trygga, trivsamma och tillgängliga och där de kan mötas och vara på egna villkor.⁴”

Nya förslag från Miljöpartiet:

4. Trygghetsskapande åtgärder i kollektivtrafiken – samverkan mellan polis och kollektivtrafikhuvudmän

Nästan alla Sveriges kommuner har idag samverkansavtal med Polisen som tydliggör ansvarsområden och samarbetsformer. Miljöpartiet vill även att Polisen och kollektivtrafikhuvudmän som idag inte samverkar inleder liknande samarbete kring trygghetsskapande åtgärder i kollektivtrafiken.

Samordning bör ske med grupper som idag jobbar

³ <https://www.raddabarnen.se/Documents/Ung%20r%C3%B6st/ung-rost-2014-nationell-rapport.pdf>

⁴ <http://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2015/gor-plats-for-barn-och-unga-bokversion.pdf>

trygghetsskapande i kollektivtrafiken såsom ordningsvakter, trygghetsvårdar eller ungdomsvårdar. Samtliga kommuner och kollektivtrafikhuvudmän bör arbeta med trygghetsskapande åtgärder i kollektivtrafiken, det kan handla om stärkt belysning vid busshållplatser eller flexibla busstopp på natten för kortare väg hem på busslinjer där det är lämpligt.

5. Planering för olika sorters transporter – mobilitetsnorm istället för parkeringsnorm

Många barnfamiljer är i behov av bil, och bilen behöver en plats i staden. Men bilen är inte yteffektiv – en normal svensk bil står stilla 97 procent av tiden under sin livstid, och för varje bil finns det idag fyra parkeringsplatser. Idag har kommunerna parkeringsnormer som reglerar antalet p-platser som krävs vid nybyggda bostäder och som ofta bidrar till att göra nybyggda lägenheter dyra. Istället för enbart ett fast antal parkeringsplatser för bilar bör hänsyn även tas till tillgång till bilpool, bra kollektivtrafik och cykelvägar. Av- och pålastningsparkeringar och parkering för personer med funktionsnedsättning ska fortsatt garanteras.

6. Ökad tillgänglighet till bilpooler

Miljöpartiet vill jämställa bilpooler med kollektivtrafik skattemässigt genom att sänka momsen för bilpoolsanvändning från 25 till sex procent. En poolbil ersätter sex stycken vanliga bilar. Bilpooler kan minska behov av nya bilar och parkeringsutrymme, samt innebära minskad resursåtgång och klimatpåverkan. Miljöpartiet vill samtidigt att bilpoolsfordon ska definieras i lagen. Kommuner ska genom lokala trafikföreskrifter ges möjlighet att avsätta gatumark som parkeringsplatser för just poolbilar.

7. Nytt stöd för grönska och barnvänliga miljöer

Stadsgrönska och parker bidrar till att minska stress och stimulerar barns lek och utveckling. Miljöpartiet vill införa ett nytt stöd till grönare städer, stadsnära grönska, urbana ekosystemtjänster och barns utemiljöer. Erfarenheter kan hämtas från exempelvis Oslos arbete med ”Bilfritt byliv”, ett initiativ som handlar om att utöver att få en bättre trafikmiljö som blir mer attraktiv för gående och cyklister lika mycket göra gaturummen mer levande med olika aktiviteter.

Barn i staden ska ges tillgång till vatten och natur

Städer och tätorter, gles- och landsbygder drar nytta av varandra och ska hänga ihop och den insikten måste även våra barn få tidigt. Oavsett om barn växer upp i hyresrätt i en storstad eller i en villa på landsbygden ska de ges tillgång till det som omger dem – vår natur.

I snitt drunknar omkring 10 barn under 17 år per år i Sverige. För att barn och unga – och deras föräldrar – ska känna sig trygga i att njuta av vattnet på sommaren är simkunnighet avgörande. Men förra året gick 11 procent av eleverna ut årskurs 9 utan godkänt betyg i idrott och hälsa, många på grund av att de inte kunde simma. Problemen är störst på skolor i socialt utsatta områden.

Barn behöver uppleva naturen. Sverige är världsledande i att skydda och sköta vår vackra och värdefulla natur – framöver behöver vi bli bättre på att nyttja och njuta av den.

Nya förslag från Miljöpartiet:

8. Rätt till simskola på loven för elever som inte kan simma i högstadiet

Sedan 2007 är simkunnighet en del av skolans läroplan. Elevernas simkunnighet bedöms i årskurs 6 och årskurs 9. Enligt en uppföljning av skolans simundervisning av Skolverket anger 45 procent av de lärare i idrott och hälsa, som har elever som inte når kunskapskravet att eleverna vid deras skola endast delvis eller inte alls får möjlighet till den simundervisning de behöver för att kunna nå kunskapskravet. Här finns ett uppenbart behov av fler simundervisningstillfällen. Miljöpartiet vill införa ett krav på huvudmän att anordna lovsimskola för elever som inte kan simma på högstadiet.

9. Mer ekoturism för barnfamiljer

Miljöpartiet vill stimulera svensk ekoturism, och har i regering tagit fram ett förslag om en momssänkning från 25 till 6 procent på

naturguidningar inför nästa års budget. Miljöpartiet vill nu ta fler steg för ökad ekoturism. Många svenska barnfamiljer har låg kännedom om den svenska naturen. Miljöpartiet vill förändra Svenska Institutets uppdrag till att även göra marknadsföring mot svenskar. Med mer information till familjer i Sverige om vad som finns att upptäcka i den svenska naturen kan fler familjer ges möjlighet att upptäcka Sverige utanför staden.

10. Naturnära sommaraktiviteter för stadens barn

Även barn som växer upp i staden behöver naturen och stad och land behöver föras närmare varandra. Regeringen har infört ett stöd till landets kommuner för att de ska ordna gratis aktiviteter på sommarlovet för barn och unga i åldern 6–15 år. Exempel på sommarlovsaktiviteter som genomfördes förra sommaren var bussutflykter, odlingskurser, teaterskolor, längre öppettider på fritidsgårdar, simskola, matlagning, sportaktiviteter, konserter, aktiviteter för nyanlända samt möjligheter att ta simborgarmärken.

Miljöpartiet vill öka, förlänga och utveckla stödet utifrån ett mål om att alla barn som växer upp i städer ska kunna åka på sommarkollo eller göra andra sommaraktiviteter utanför staden.